

در راه ساختنِ جهانی بهتر

رهیافت

جامعه جهانی بهائی

به توسعه اجتماعی و اقتصادی

تهیه شده توسط:

دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی

مقدمه

تعهد جامعه بهائی نسبت به توسعه اجتماعی و اقتصادی ریشه در آثار مقدسه آن دارد، که بیان می کنند جمیع افراد بشر "برای اصلاح عالم خلق شده اند"ⁱ حضرت بهاءالله می فرمایند، "امروز را نگران باشید و سخن از امروز رانید."ⁱⁱ آنچه در اعتقاد بهائی اساسی و بنیادی است ایمان و ایقان به این است که هر شخصی، هر امتی، هر ملتی در بنای جامعه جهانی سعادت مند و توأم با صلح نقشی دارد که باید ایفا کند.

شرافت و مفخرت انسان در آنست که بین ملأ اعلی منشأ خیری گردد. در عالم وجود آیا نعمتی أعظم از آن متصور است که انسان چون در خود نگردد مشاهده کند که به توفیقات الهیه سبب آسایش و راحت و سعادت و منفعت هیئت بشریه است؟ لاوالله. بلکه لذت و سعادت اتم و اکبر از این نه... چه قدر انسان شریف و عزیز است اگر به آنچه باید و شاید قیام نماید و چه قدر رذیل و ذلیل است اگر از منفعت جمهور چشم پوشیده در فکر منافع ذاتیه و اغراض شخصیّه خود عمر گرنامه را بگذراند. أعظم سعادت سعادت انسانیّه و اوست مُدرک حقائق آیات آفاقیه و آنفسیّه، اگر سمند همّت را در میدان عدل و تمدن جولان دهد.ⁱⁱⁱ

در تفکر سنتی در مورد توسعه، نقش دین در مشارکت در بهتر ساختن جهان از مدتها قبل به حاشیه رانده شده است. کتابی مشهور در اوایل دهه ۱۹۷۰ چنین تصریح می کند، "دین باید از این لحاظ مورد مطالعه قرار گیرد که واقعاً تلقی مردم از آن چیست: مجموعه ای تشریفاتی شده و لایه لایه شده از ارزشها و اعتقادات فوق العاده عاطفی که برای ترتیبات موروثنی سازمانی، نحوه زندگانی و نگرشها حرمت و تقدس قائل می شود، آنها را در حد محرمات بالا برده ثابت و بلا تغییر می کند. دین اگر از این لحاظ واقع بینانه و جامع درک شود، معمولاً به عنوان قوه عظیمی برای ایجاد رخوت و سستی اجتماعی عمل می کند."

با این همه در این هنگام که ما وارد قرن جدیدی می شویم، ارزیابی واقع بینانه نقاط ضعف و قدرت رهیافت متداول، تفکر در زمینه توسعه را از حال و هوایی معقول و منطقی برخوردار کرده است. علیرغم چندین دهه تلاش مستمر و جدی و صرف بودجه های گزاف، هیچ تدبیر واضح و روشنی به ظهور نرسیده است. احساسی از شکست و یأس از حصول اهداف عالیّه توسعه، حتی، مسلماً، از پیشرفت به ورای محدودی نتایج پراکنده و محدود غلبه کرده است. هم اکنون در گستره وسیعی این نکته درک شده است که توسعه اجتماعی و اقتصادی فرایندی پیچیده و بدون واکنش لازم نسبت به دستور کارهای ساده ای است که بر افزایش عایدات یا توزیع بسته بندی های فنی و فناوری مبتنی است. تحت فشار شدید برای یافتن راه

حلّ، تفکر مربوط به توسعه، به نحو فزاینده ای بر مردم توجّه و تمرکز نموده است - بر فرهنگشان، ارزشهایشان، و جهان بینی شان. در چنین چشم اندازی وسیع، بسیار واضح و روشن شده است که رهیافت های مادی هرگز به تنهایی نمی توانند توفیق یابند که در افراد و جوامع ظرفیت و قابلیت مبادرت به اقدام و آزادسازی قوا را ایجاد کنند. بلکه وضعیت کاملاً برعکس است: تمایل آنها به ایجاد تأثیری فرسایشی و تضعیف کننده است. در سالهای اخیر علاقه به مشارکت بالقوه ای که روحانیت و دیانت می توانند به گفتمان توسعه بنمایند به میزان بارزی افزایش یافته است. هدف این است که از بینش های دینی در جستجو برای یافتن راههایی جهت مهار خلاقیت علمی، فنی و اقتصادی جهان نوین استفاده شود تا شرایط نوع بشر بهبود یابد و رفاه و آسایش در میان ساکنین مختلف و رنگارنگ سیاره زمین رواج یابد.

تجربه بهائی در زمینه توسعه به آغاز پیدایش امر بهائی در ایران در سده نوزدهم باز می گردد. در کشور مزبور جامعه پیروان این آئین توانستند، در چند نسل، از جمعیتی شامل عمده روستائیان بی سواد به جامعه ای تبدیل شوند که اعضاء آن در بسیاری از میدانی تلاش و کوشش در خط مقدم قرار گیرند. مثلاً تا سال ۱۹۷۳، بهائیان ایران توانستند میزان زنان باسواد زیر چهل سال را به صد در صد برسانند در حالی که میزان سواد در میان زنان کشور، در همان محدوده سنی، بیست در صد است.

اما، مشارکت گسترده در توسعه اجتماعی و اقتصادی برای جامعه جهانی بهائی، فعالیت نسبتاً جدید است که به طور بارزی در دهه ۱۹۸۰، اساساً در اثر افزایش عمده جمعیت بهائیان در بسیاری از کشورها، شروع شد. دهه بعدی شامل دوره ای آزمایشی بود که خصوصیات تعیین کننده آن به طور همزمان عبارت از شور و اشتیاق و دلهره و اضطراب، برنامه ریزی اندیشمندانه و اقدامات بی نظم و انقادی، موفقیت ها و شکست ها بود. اگرچه اکثر طرح ها به دشواری می توانستند از الگوهای اقدامات مربوط به توسعه که در جهان متداول است بگریزند، اما برخی از آنها بارقه هایی از الگوهای نویدبخش برای اقدام بود. از این مرحله اولیه اقدامات پراکنده، جامعه ای با فعالیت توسعه اجتماعی و اقتصادی که به عنوان ویژگی حیات تشکّل یافته اش تثبیت شده و با قابلیت تقویت شده اش برای شکل دادن تدریجی رهیافتی آشکارا بهائی به ظهور و بروز پیوست. این مجموعه مختصر فرایند جاری یادگیری درباره توسعه از سطح محلی گرفته تا سطح جهانی را توصیف می کند؛ این یادگیری با تشویق و حمایت از اقدامات، با بررسی و تأمل اقدامات، مطالعه، مشورت، سیستماتیک کردن تجربیات حاصله، و تعلیم و آموزش، تسهیل می گردد. امیدواریم این جزوه تصویری شفاف و روشن از توسعه اجتماعی و اقتصادی بهائی را که عملاً در مرحله اجرا می باشد ارائه نماید.

دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی

مفهوم

از نظر بهائیان توسعه عبارت از برنامه ای جهانی است که هدف آن ایجاد رفاه و آسایش برای جمیع امم است، برنامه ای که باید اهداف خود را در شرائط و قرائن مدنیت جهانی در حال ظهور تعقیب نماید. آثار بهائی توضیح می دهند که عالم انسانی عصر انتقال را تجربه می کند که بهتر است به عنوان گذر از دوران طفولیت جمعی به بلوغ جمعی توصیف گردد. تحولات انقلابی که به سرعتی حیرت انگیز در هر بخشی از زندگی رخ می دهند معنای واقعی خود را در پرتو این توصیف نشان می دهند. در این دوران، موانعی که توسط افکار، نگرش ها، و عادات دوران کودکی نوع بشر ایجاد شده تدریجاً از بیخ و بن از میان برداشته می شوند و ساختارهای مدنیت جدیدی که می تواند قوای بزرگسالی را منعکس سازد شکل می گیرند.

شاخص عصر بلوغ عبارت از اتحاد و یگانگی نوع بشر خواهد بود، که، به نوبه خود، مستلزم تأسیس اصول عدالت است. نمی توان اجازه داد اختلاف فعلی بین ثروتمندان و فقرا تداوم یابد. کلیه ساکنین کره زمین باید بتوانند از ثمره و نتیجه رفاه مادی و سعادت روحانی جامعه جهانی بهره مند گردند. برای ایجاد چنین جامعه ای، ضروری چنان است که مردم در همه جا از توان مشارکت در فرایندهای سازنده ای که موجد این جامعه می شود برخوردار گردند. افزایش قابلیت و ظرفیت افراد، جوامع و مؤسسات برای مشارکت مؤثر در این فرایندها وظیفه اولیه و اصلی توسعه است.

در مورد فرد، این موضوع اشارتی تلویحی به ایجاد و توسعه چندین قابلیت مرتبط با هم است - اعم از علمی، هنری، فنی، اجتماعی، اخلاقی و روحانی. افراد باید از قوه درک مفاهیم، دانش نسبت به واقعیت ها، استادی در روش ها، و نیز مهارت ها، نگرش ها و صفات لازم برای در پیش گرفتن زندگی زایا، پرثمر و سازنده برخوردار گردند. و اما در مورد جامعه، افزایش ظرفیت مستلزم ترویج توسعه آن است به طوری که بتواند به عنوان محیطی عمل کند که به غنی سازی فرهنگ منجر گردد. جامعه با این وظیفه دشوار مواجه است که باید محیطی ایجاد کند که در آن اراده های افراد با هم تلفیق گردد، محیطی که در آن قوا چندین برابر شوند و خود را به صورت اقدام جمعی ظاهر سازند، محیطی که در آن تجلیات متعالی تری از روح انسانی بتوانند به ظهور و بروز برسند.

غیر از تعلیم افراد و پرورش حیات جامعه، تدابیر توسعه باید توجّه خود را به تقویت ساختارهای سازمانی معطوف دارند. در هر سطحی از جامعه نیاز به تشکیلاتی است که بتوانند به عنوان مجاری عمل کنند که از طریق آنها استعدادها و قوای افراد و گروه‌ها بتوانند در خدمت به عالم انسانی عمل کنند. یکی از دستاوردهایی که جامعه بهائی به آن مباحثات خاصّ می‌نماید این است که در طیّ ۱۶۰ سال موجودیتش - گاهی در تحت نامساعدترین شرایط - موفق به برپا کردن ساختاری از هیأت‌های انتخابی شده که در سطوح محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی فعالیت می‌کنند. این سلسله مراتب جمعی اتخاذ تصمیم را به پائین‌ترین سطح عملی واگذار می‌کند - به این وسیله محملی برای اقدام در سطح عامّه مردم را فراهم می‌آورد - در عین حال سطحی از هم‌آهنگی و مرجعیت را اعطاء می‌کند که همکاری در مقیاسی جهانی را میسر می‌سازد. مساعی بهائی توسعه در سراسر عالم از هدایت و حمایتی که این نظم اداری تأمین می‌کند بهره می‌برد.

افزایش ظرفیت‌امم عالم و تشکیلات آنها برای مشارکت مؤثر در بافت تار و پود مدنیّتی موفق و برخوردار از رفاه مستلزم افزایش گسترده در دسترسی آنها به علم و دانش است. با توجّه به این که چنین مدنیّتی باید از هر دو بُعد مادی و روحانی وجود آگاهی داشته باشد، توسعه نظری و عملی باید از دو نظام اساسی دانش و معرفت که عالم انسانی را در طول قرون و اعصار به پیش رانده، یعنی علم و دین استفاده کند. از طریق این دو عامل تجربه نوع بشر سازمان یافته، محیط زیستش تعریف و تفسیر شده، قوای مکنونه اش کشف و استفاده شده، و حیات اخلاقی و عقلانی اش تحت انضباط در آمده است. آنها با هم به عنوان به وجود آورنده مدنیّت عمل کرده‌اند.

بهائیان این پندار را که بین دین و علم تضادی ذاتی وجود دارد، پنداری که در گفتمان روشنفکرانه در زمانی که نفس برداشت هر نظام ابداً کفایت نمی‌کند متداول شده، مردود می‌شمارند. اتفاق و انطباق علم و دین یکی از اصول اساسی و بنیادی امر بهائی است که تعلیم می‌دهد که دین، بدون علم، به زودی به خرافات و تعصبات تنزل می‌کند و هبوط می‌نماید، در حالی که علم بدون دین صرفاً وسیله و ابزار مادی‌گرایی محض می‌شود. بنا به آثار و نوشته‌های امر بهائی "دین عبارت از تجلی ظاهری حقیقت الهیه است. لهذا، باید زنده، نباض، متحرک، و مترقی باشد."^{iv} "دین اوّل صادر از خداوند به سوی بشر است. جمیع کائنات مجسمه استعداد کمال مادی هستند، اما قوه تحقیقات فکری و اکتسابات علمی فضیلت‌اعلایی است که اختصاص به انسان دارد. سایر موجودات و کائنات محروم از این استعداد و موهبت."^v

مطالعه سطحی قوای تاریخی که ساختار اجتماع را شکل می‌دهند باید حتی پرشورترین مدافعین سیاست‌های فعلی جهانی را متقاعد سازد که ترقی مهار نشده و عنان گسیخته مادی هرگز به راه و سعادت

حقیقی منتهی نخواهد شد. از دل توده های عظیم عالم انسانی دو فریاد را می توان شنید. در حالی که بشریت طالب گسترش ثمرات ترقی مادی است که جمیع امم را در بر بگیرد، تقاضای آن برای ارزش های مدنیت روحانی از ضرورت فوری کمتری برخوردار نیست. زیرا مدنیت مادی "مانند زجاج است و مدنیت الهیه مانند سراج. زجاج بی سراج تاریک است. مدنیت مادیّه مانند جسم است ولو در نهایت طراوت و لطافت و جمال باشد، مرده است. مدنیت الهیه مانند روح است. این جسم به این روح زنده است..."^{vi}

رہیافت

فَعَالِيَّتِ هَايِ بَهَائِي تَوْسَعِه تحت نفوذ و ادارہ برخی اصول زیربنایی است. در امر بهائی، فرا خواندن دیگران به کیش خود ممنوع است، و هدف از طرح های توسعه روابط عمومی یا وسیله ای برای تغییر دادن اعتقادات مذهبی دیگران نیست. در شرائط و قرائن مناسب، تأمین بودجه برای طرح هایی که از ماهیت انسان دوستانه برخوردارند ممکن است مورد موافقت دولت یا مؤسّسات اهداء کمکها قرار گیرد، امّا بهائیان منابع خارج از جامعه را برای پیشبرد امور داخلی جامعه خود نه می پذیرند و نه مورد استفاده قرار می دهند. البتّه، امر بهائی در مقام یک دیانت فرصت هایی را برای مردم فراهم می آورد که در مورد اصول و احکام امر بهائی اطلاعاتی به دست آورند و به آن پیوندند؛ همچنین، گستره ای از فَعَالِيَّتِ هَايِ جامعه، از جمله امور عبادتی و آموزشی، وجود دارد که همه می توانند در آنها شرکت نمایند. امّا، هدف از فَعَالِيَّتِ هَايِ توسعه مشارکت دادن جوامع بهائی در خدمت صادقانه و بی طرفانه به عالم انسانی است.

تلاش هایی که برای توسعه اجتماعی و اقتصادی صورت می گیرد نقشی متمایز و متفاوت در حیات جامعه بهائی ایفا می کنند. آنها مبین کوشش های افراد، گروه ها، و شوراها ی حاکمه بهائی برای به کار بردن اصول دیانتی برای حصول ترقیات مادی و اجتماعی هستند. هدف از آنها صرفاً خدمت به بهائیان نیست بلکه کلیّه نفوس با هر اعتقادی مد نظر هستند، و آنها تمام هم و تلاش خود را به کار می برند تا گسترده ترین مشارکت ممکن را سبب گردند. غالباً طرح هایی با همکاری مؤسّسات دولتی و سازمان های جامعه مدنی که دارای اهداف مشابهی هستند، به عهده گرفته می شود.

از آنجا که جامعه بهائی حوزه و میدانی جهانی دارد، از تقسیمات متداول در جامعه امروز مانند روستایی و شهری، "شمال" و "جنوب"، "توسعه یافته" و "توسعه نیافته" فراتر است. فرایند افزایش ظرفیت که توسعه را تعریف می کند باید در کلیّه نقاط دنیا به پیش برده شود. در هر کشوری که بهائیان سکونت داشته باشند، اعم از این که در سرزمین مادری خود باشد یا سرزمین دیگری، آنها اخلاقاً موظّف هستند در این فرایند مشارکت داشته باشند و به عنوان اعضاء آن جامعه ملی استعدادهای خود را برای

پیشبرد آن به کار ببرند. اما، پیوندهای همکاری به آن سوی مرزهای ملی گسترش و امتداد می یابد، و منابع از کشورهای که از لحاظ مادی مرفه تر هستند به سوی کشورهای محتاج تر جریان می یابد. بهائیان معتقدند که حق هر امتی است که طریق توسعه خود را بیابد و پی بگیرد و آموزش را هدایت نماید. ساختار جهانی اداری بهائی این حق را صیانت می کند. به این ترتیب، در حالی که حمایت و منابع خارج از جامعه ممکن است به راحتی برای یک طرح موجود باشد، نفوسی که طرح را اجرا می کنند کاملاً مختارند که تعیین نمایند آیا ظرفیت لازم برای بهره برداری سازنده از چنین حمایت و مساعدتی وجود دارد یا خیر.

ترقی در زمینه توسعه، از دیدگاهی بهائی، عمدتاً مبتنی بر شور و هیجانات طبیعی در سطح عامه مردم در آن جامعه است، و از چنین شور و هیجان هایی است که قوه محرکه اقتباس می گردد. لذا، به طور کلی، تلاش های بهائی در توسعه اجتماعی و اقتصادی با مجموعه نسبتاً ساده ای از اقداماتی شروع می شود که قابل اداره توسط خود جامعه محلی است. با حصول موفقیت، کسب تجربه و افزایش قابلیت برای اتخاذ تصمیم در مورد ترقیات روحانی و مادی توسط شرکت کنندگان و اجرای آنها، پیچیدگی طبیعی و به نحوی تشکل یافته به ظهور می پیوندد. اقدام محلی موجد طرح هایی با ماهیتی پایدارتر و اهدافی بلندپروازانه تر می گردد. ، بلااستثناء، ساختارهای سازمانی برای حمایت از چنین طرح هایی ایجاد می گردد و برخی از این مؤسسات نوزاد دارای استعدادهای بالقوه برای تکامل یافتن هستند که به سازمان های توسعه تمام عیار با توانائی تعهد اجرای برنامه هایی در حیطه وسیع عملی تبدیل شوند.

وجود چنین سازمانی در منطقه ای یا منطقه کوچکی برای حصول ترقی و پیشرفت بارز ضرورت دارد. زیرا در حالی که طرحی منفرد و مجزا می تواند نتایج محسوس و ملموس به بار آورد، تجربه حاصله در سطح جهانی به اندازه کافی نشان می دهد که فعالیت های پراکنده و از هم گسیخته در زمینه های بهداشتی، آموزشی، کشاورزی و غیره به توسعه پایدار منتهی نمی شود. هیچ رشته واحدی نمی تواند راه حل هایی برای جمیع مسائلی که عالم بشری را به ستوه آورده عرضه نماید. توسعه مؤثر قطعاً مستلزم اقدام هم آهنگ، میان رشته ای و چندبخشی است. ساختارهای سازمانی که قادر باشند با میزان فزاینده ای از پیچیدگی نظری و اداری از عهده برآیند برای یکپارچه ساختن تلاشها در زمینه های مختلف و نیز فراهم آوردن انسجام و استحکام مورد نیاز برای پیشرفت مداوم و مستمر لازم است. شبکه در حال گسترش چنین سازمان هایی در جامعه جهانی بهائی همچنین این امکان را فراهم می آورد که رهیافت ها و روش های کاملاً برنامه ریزی و طراحی شده که در یک کشور یا منطقه به ظهور و بروز رسیده با دیگران در میان گذاشته شود و به این ترتیب مجرای طبیعی برای جریان یافتن دانش و آگاهی تأمین گردد.

آنها در هر سطحی که فعالیت نمایند، مضمون اصلی جمیع مساعی بهائی توسعه عبارت از یادگیری است. بهائیان به عنوان اعضاء جامعه ای دینی، به مجموعه ای از اعتقادات و اصول بنیادی پای بندند. اما، کاربرد خردمندانه این اصول برای ایجاد تحوّل اجتماعی، امری است که باید در اثر تجربه فرا گرفته شود. بنابراین، در قلب کلّ اقدام جمعی، علاقه ای به کاربرد اصول روحانی وجود دارد. چنین اصولی نه تنها راه را به سوی راه حل های عملی نشان می دهند، بلکه نگرش ها، اراده و نیز پویایی را که موجب تسهیل حرکت اجرایی می شود، برمی انگیزند. آنچه که به همان میزان برای فرایند یادگیری حائز اهمیت می باشد محتوا و روش های علم است زیرا مقصود از حقیقت دینی ادعاهای محض درباره معنویات و امور مرموز نیست بلکه عبارت از اظهاراتی است که به آزمایش، کاربرد، و خلق نظامها و فرایندهایی منجر می شود که نتایج آنها را می توان از طریق مشاهده و استفاده از دلیل و برهان اعتبار بخشید. مضافاً، پیشرفت مدنیت مستلزم تکثیر وسایل مادی است، و اینها باید با مساعی علمی تولید شوند. بنابراین، توسعه به عنوان فرایندی یادگیری را به بهترین وجه می توان جریان اقدام، بررسی و تأمل، و مشورت توصیف کرد - که جمیع آنها را با توجه به هدایت ذاتی و فطری در تعالیم دینی و استفاده از معرفت علمی می توان عملی ساخت.

صفحات آتی برداشتی کلی و نظری اجمالی به طرح ها و سازمان هایی است که در سراسر جهان توسط جامعه بهائی اداره می شود. آنچه که در اینجا ذکر نشد اما از اهمیت کمتری برخوردار نیست، عبارت از مشارکتها و همکاری هایی است که هزاران بهائی در زمینه توسعه به عمل آورده اند. این بهائیان در زندگی حرفه ای خود با گروهی از مؤسّسات، اعم از بخش عمومی یا جامعه مدنی، برای بهتر ساختن عالم انسانی همکاری می کنند.

نخستین نشانه های شور و هیجان

تلاش های بهائی توسعه یا توسط تشکیلات اداری امر بهائی - شوراهای حاکمه محلی یا ملی - یا با افرادی که به صورت منفرد یا گروهی فعالیت می کنند شروع می شود. از چندین هزار فعالیت توسعه اجتماعی و اقتصادی در سراسر جهان، اکثریت آنها از کوشش های ساده در سطح عامه مردم با طول مدت معین هستند. آنها تلاش های نوپای بهائیان در روستاها و شهرهای کوچک در سراسر دنیا برای بهره برداری از هدایت های تعالیم روحانی و اجتماعی دیانتشان برای پرداختن به معضلاتی هستند که جوامع محلی آنها با آن مواجه است. آنچه که در این تعالیم جایگاه مهمی حائز است عبارت از این اصل است که قوای مکنونه فرد در خدمت به عالم انسانی فرصت ظهور و بروز می یابد و به مرحله عمل در می آید.

فی المثل گروه کوچکی را در تانزانیا در نظر بگیرید که دور هم جمع شدند تا مطالبی را درباره هدف از زندگی، ماهیت روحانی عالم انسانی و قوه ارتباط با خداوند مطالعه کنند. آنها که در اثر بحث های جاری خود از شور و نشوری برخوردار بودند، تلاش های جمعی خود را به طریقی ساده اما طبیعی توسعه بخشیدند، تا ابتدا فعالیت های سوادآموزی را برای درک بهتر مطالب مورد مطالعه در برنامه خود قرار دهند و سپس از طریق کلاس های مناسب و سنجیده به نیازهای حرفه ای پردازند. اکثر اعضاء گروه دارای تحصیلات رسمی محدودی بودند. حال، آنها گواهی می دهند که حس نیرومند هویت را کسب کرده اند و به درک و قابلیت های جدیدی دست یافته اند. آنها احساس می کنند که میل به خدمت به جوامعشان آنها را به شور و هیجان آورده است. آنها آموخته اند "چگونه مطالعه کنند" و می دانند "چگونه از فکر خود استفاده کنند." همسایه های آنها "با نظر احترام به آنها نگاه می کنند" و "آنها را افراد با لیاقت و قابلیت می شناسند."

اعتماد فراینده و قوای در حال افزایش افراد در هزاران گروه از این دست، از طریق مشورت، یعنی فرایند تصمیم گیری جمعی که در آثار بهائی تجویز شده، به سوی اقدامات عملی هدایت می شود. این فرایند مشورتی، جلسه تبادل آراء برای مذاکره و جرّ و بحث نیست، بلکه به عنوان یک برنامه تحرّی حقیقت جمعی ملاحظه می شود. چنین فرایندی مستلزم تبادل آزاد آراء، انقطاع از دیدگاه های شخصی، و

تحلیل منطقی و بی طرفانه راه های مختلف است. این جریان باعث ترویج راه حل های خلاق برای مواضع مشترک مورد علاقه و توزیع عادلانه منابع می گردد. برای اعضاء جامعه، بخصوص زنان، که به طور سنتی از فرایند تصمیم گیری حذف بودند، از حق اظهار نظر برخوردار می شوند و صفات و سجایای روحانی مانند امانت، صداقت، صبر و بردباری، و ادب تحت پرورش قرار می گیرند. و در مورد مراحلی که باید طی شود، قدم هایی که باید برداشته شود، و تعهد نسبت به اقدامی متحد توافق صورت می گیرد.

ابتکارات محلی ناشی از برانگیختن افراد و اقدامات جمعی مبین سطح اولیّه تجربه بهائیان در به کار بردن تعالیم دینی آنها در زندگی روزمره جوامع خود می باشد. نمونه های معدودی از چنین ابتکاراتی در صفحات آینده ارائه می شود.

ابتکاراتی در سطح عامّه ناس

زنی زامبیایی، در ارائه تفاوتی که فردی واحد می تواند موجب آن باشد، در مراجعت از یک دوره تعلیم مربیان بهداشتی جامعه محوطه خود را تمیز می کند، به فعالیت های بهداشتی مبادرت می نماید. این فعالیت ها به تشکیل باشگاه محلی زنان منجر می شود که وقف بهبود وضعیت صحی و بهداشتی در خانه و جامعه می گردد.

بهائیان جزایر سنت وینسنت و گرنادین، که نگران تعلیم و تربیت اخلاقی جوانان بودند، با وزیر آموزش و پرورش ملاقات کردند و او آنها را به تقبل اقدامی دسته جمعی تشویق کرد که در طی آن دانش آموزان و کارکنان دبیرستانی مخاطب قرار گرفتند. در این اقدام جمعی آنها به اداره کلاسها، عرضه کتب به مدارس و کتابخانه ها و تشکیل جلسات عمومی در مورد موضوع مورد نظر پرداختند.

بهائیان ایوِرا در پرتغال، برای کمک به جوانان جامعه خود برای پی بردن به اهمیت محیط زیست، به اقدامی جمعی در دو مدرسه تحت عنوان "سد را تمیز کن، با آب زندگی کن" مبادرت کردند و با دانش آموزان داوطلب به تمیز کردن سدّی که آب آشامیدنی شهرشان را تأمین می کرد پرداختند.

سربازی در کلمبیا که در اثر جنگ به دو پاره شده، مستقر در نقطه ای دوردست به تعلیم خواندن و نوشتن به یکی از جوانان بومی می پردازد. جوان مزبور، با کمک بنیادی ملهم به تعالیم بهائی، یک مدرسه

خصوصی تأسیس می کند که بعداً به شبکه ای از این قبیل مدارس در منطقه رشد می کند. اطفال این منطقه بدون این مدارس به تعلیمات ابتدایی دسترسی نداشتند.

گروهی از پزشکان بهائی، در روزهای ملی مصون سازی در بنگلادش، به دیدار از محله های مختلف و تأمین واکسیناسیون رایگان، مشاورات، و اهداء دارو به صدها کودک و سایر بیماران، به خدمت به جامعه می پردازند.

یک شورای حاکمه محلی بهائی در هندوستان تأسیس یک استخر پرورش ماهی را مورد تشویق قرار میدهد که عایدات حاصله از فروش ماهی به مصرف تخم ریزی و نیز برنامه آموزشی کمک به نفوس محلی جهت کسب و استفاده از تکنولوژی مناسب برسد.

فردی بهائی ساکن وانواتو که نگران هزینه نفت برای سوخت و تأثیرات مخرب آن بر محیط زیست است، سوخت دیگری را که اقتصادی تر و فراوان تر باشد کشف می کند و آن روغن نارگیل است که با سیستمی از مبدل های حرارتی به مصرف موتورهای دیزلی می رسد.

جوانان بهائی در گینه استوایی از نمایش نامه برای اشاعه ترقیات زنان استفاده می کنند. این مضمون در مباحثات رادیو تلویزیونی و نیز در دوره های کوتاه مدت تحت حمایت بهائیان و دولت مورد استفاده و توجه قرار می گیرد.

گروهی از بهائیان در ایالات متحده در تلاشی برای کمک به زندانیان برای تغییر دادن زندگی خود، دوره ای تحت عنوان "هدایت موفقیت آمیز خود" ترتیب می دهند، که به کاهش فاحش در تعداد شرکت کنندگان کلاس که مجدداً به ارتکاب جرم می پردازند، منتهی می شود.

جامعه بهائی در پرت جنوبی واقع در استرالیا، با مشاهده نگرانی شهروندان نسبت به مواضعی مانند وحدت نژادی، رهبری، و تعلیم و تربیت در قرن بیست و یکم، جلسات بحث عمومی را سازماندهی می کند که بینش هایی ارزشمند و نیز پیشنهادهای عملی برای ایجاد تحول عرضه می کند.

جامعه بهائی کلانگ در مالزی، با کمک شورای شهر، که نهال، نیروی انسانی و تجهیزات را تأمین می کند، طرحی درخت کاری را سازماندهی می کند. مقامات محلی، معلمان و محصلین در این طرح شرکت می کنند.

فردی بهائی در ایسلند که در حرفه دارویی کار می کند، جعبه های ملزومات پزشکی برای استفاده ماهیگیران محلی تهیه می کند. با توجه به این که دانش ماهیگیران برای استفاده از کمکهای اولیه ممکن است محدود باشد، او ترتیبی می دهد که پزشکان دو دوره برای افزایش ایمنی در دریا برای ماهیگیران برگزار کنند.

گروه کوچکی در بلغارستان، که نگران کاهش ارزش های اخلاقی هستند، تصمیم می گیرند از قوه رسانه های گروهی و هنرها برای تماس به جوانان استفاده کنند. آنها یک فیلم کوتاه ویدیویی و یک نمایش عروسکی تهیه می کنند و یک ستون روزنامه مطلب می نویسند - که جمیع اینها بر بهبود روابط بین قومی و برخورداری از زندگی فارغ از مواد مخدر متمرکز است.

بهائیان در شهر کوچکی در سریلانکا، در اجابت درخواست پزشکان محلی برای ارتقاء آگاهی درباره معالجات مربوط به کرم، برای ارتقاء وضعیت بهداشتی اطفال خانه به خانه مراجعه می کنند. در نتیجه سیصد کودک به درمانگاه تعیین شده مراجعه می کنند و تحت درمان قرار می گیرند.

طرح های مستمر

بهائیان، غیر از چند هزار ابتکار در سطح عامه ناس، در بیش از چهارصد طرح مستمر وارد شده اند که ابعاد آنها بزرگتر و اهداف آنها بلندپروازانه تر است. برخی از آنها از مساعی کوچکتر در سطح محلی سرچشمه می گیرند، در حالی که سایر موارد از ابتدا به صورت طرح های سازمان یافته و منظم تأسیس می شوند. استمرار از ویژگی های طبیعی طرحی است که به طور طبیعی از مساعی در سطح عامه ناس ظهور و بروز یافته است. در جایی که طرحی به جامعه ای معرفی می شود، مراقبت ویژه به عمل می آید که تضمین گردد که ابعادش از ظرفیت محلی برای استمرار بخشیدن به آن تجاوز ننماید. در این صورت، طرح ها در طول زمان تدریجاً از لحاظ پیچیدگی رشد می کنند و دامنه نفوذشان را متناسب با تجربه و منابع انسانی گسترش می دهند.

تکامل یک طرح، مدرسه ای علمی در پاناما، نمونه مفیدی را در اختیار ما می گذارد. وقتی که این مدرسه در سال ۱۹۹۳ در خانه کوچک اجاره ای در حومه پاناما سیتی افتتاح شد، دارای سه معلم و معدودی دانش آموز و کودک بود که در دوره های قبل از کودستان، کودستان، و کلاس اول ثبت نام کردند. در ابتدا، تمرکز بر کسب حمایت از جامعه محلی و تأسیس ساختارهای علمی و اداری بود. هر سال دو یا سه کلاس افزوده شد، و نهایتاً تسهیلات دائمی تهیه گردید. با گذشت زمان، عناصری به برنامه آموزشی افزوده شد که توانست جو یادگیری را مشحون از اصولی مانند یگانگی نوع بشر، برابری زنان و مردان، و هم آهنگی و تطبیق علم و دین سازد. امروز، مدرسه مزبور دوره کامل دبستان را عرضه می کند و دارای برنامه مستمر تربیت معلم برای حفظ معیارهای عالی به دست آمده است. این مدرسه برای تحکیم وحدت خانواده و ازدیاد مشارکت والدین، جلسات مرتب برای والدین دانش آموزان برگزار می کند. برای خدمت به جامعه، آزمایشگاه کامپیوتر به عنوان مرکزی حرفه ای برای زنان محلی دایر کرده است.

طرح های بهائی، مانند تمام فعالیت های توسعه، اولویت را به بهبود قابل رؤیت در جنبه های مختلف زندگی اختصاص داده است. اهداف آن، با توجه به گستره تلاشها، ممکن است متوسط یا فراگیر باشد. با شروع اقدامات، و افزایش هر چه بیشتر مشکلات و معضلات، هر طرحی باید بتواند از تجربیات

حاصله برای ایجاد تحوّل پایدار استفاده نماید و نکات بیشتری بیاموزد. هر طرح بهائی توسعه - گستره یا ابعاد آن هر قدر که باشد - به صورت مرکزی برای یادگیری عمل می کند، که موجب ترویج ترقّی مادّی، اخلاقی و روحانی می گردد. به این ترتیب، اگرچه این نکته قابل درک است که اقدام هماهنگ باید به موقع خود به نتایج ملموس منجر شود، امّا موفقیت عمده بر حسب تأثیری که بر افزایش قابلیت افراد و جوامع آنها برای پرداختن به توسعه در سطوح تدریجاً بالاتر پیچیدگی و کارایی می گذارد، سنجیده می شود.

بهائیان طرح های مستمری را در گستره وسیعی از مناطق شروع کرده اند. صفحات آینده به بیان نمونه هایی از این اقدامات اختصاص دارد.

سوادآموزی

طرح های **سوادآموزی بهائی** نه تنها به ترویج کسب مهارت های خواندن و نوشتن ، بلکه به تواندهی روحانی افراد و جوامع نیز می پردازند. گویان یکی از چشمگیرترین و تأثیرگذارترین نمونه ها است. آنجا، برنامه سوادآموزی "بر بال های کلمات" به جوانان کمک می کند به مواضع اخلاقی بیندیشند و در فعالیت های خدماتی شرکت کنند. طرح مزبور بیش از سه هزار تسهیل کننده داوطلب را تعلیم داده و در هر دو منطقه شهری و روستایی به بیش از ده هزار جوان کمک کرده است.

طرح "غلبه بر کلمات" در کشور مجاور، یعنی کلمبیا، بر نوجوانان بین ۱۲ تا ۱۵ ساله متمرکز است. مربیان تعلیم دیده در مؤسسه روحی دهها گروه جوان در سراسر کشور تشکیل داده اند که همه آنها به مطالعه یک رشته مطالب که برای افزایش قوه بیان آنها تنظیم شده و عناصر اولیه برای چارچوبی ادراکی جهت اقدامات آتی اجتماعی را در اختیار آنها می گذارد، مشغولند.

برنامه سوادآموزی اوگاندا برای ایجاد تحول نمونه دیگری است که با بزرگسالان بی سواد، عمده زنان، کار می کند. برنامه آن بر لزوم ترویج برابری زنان و مردان و اهمیت تأسیس روابط صحیح بین اعضاء خانواده تأکید می کند. مطالب آن عناوینی مانند تصمیم گیری در جامعه، ارزشها و بهداشت شامل پیش گیری از ایدز و مالاریا را مورد بحث قرار می دهد.

مدارس علمی

مراکز آموزشی بهائی از کلاسهای خصوصی ساده تا مدارس در هر دو سطح ابتدایی و متوسطه وجود دارد. در عین حال که کل هدف بر اعتلاء و ارتقاء علمی و تأکید خاص بر خدمت به جامعه مبتنی بر ارزشهای اخلاقی و اصول روحانی است، هر یک از مدارس سعی می کنند نیازهای خاص جامعه ای را که مدرسه در آن فعالیت می کند رفع نمایند. چند نمونه از قسمت های مختلف جهان به خوبی نشان می دهد که چگونه بهائیان این آرمان را به مرحله عمل در می آورند.

در کامبوج، جامعه بهائی کلاس های رایگان خصوصی برای پسرها و دخترهای جمع ادیان که به نظام عمومی مدارس کشور دسترسی ندارند، برگزار کرده است. در کشور مجاور، یعنی تایلند، مدرسه سانتیتام ویدایاکوم^۱ برای اطفال جوامع روستایی اطراف با تصویب دولت اقدام به دایر کردن مهد کودک،

¹ Santitham Vidhayakhom School

کودکستان و تعلیمات ابتدایی نموده است. مدرسه سیتی مونتسوری^۲ در لاکنائو^۳ هندوستان که جایزه یونسکو برای تعلیم و تربیت صلح در سال ۲۰۰۲ را دریافت داشت، با استفاده از برنامه آموزشی مبتنی بر اصول بهائی صلح و بردباری، سعی می کند ۲۵۰۰۰ محصلش را در ۱۵ شعبه مدرسه در سراسر شهر برای به عهده گرفتن مسئولیت به عنوان شهروندان با وجدان و وظیفه شناس آماده کند.

تعلیم و تربیت، تفریحات و مراقبت عمومی رایگان برای ۱۲۰ پسر و دختر بین ۷ تا ۱۴ ساله که از خانواده های با درآمد اندک برخاسته اند، در انجمن جبل کرمل^۴ واقع در بندر فلیز^۵ مد نظر قرار گرفته است. مدرسه بین المللی بهائی مکسول در کانادا، دبیرستان شبانه روزی مختلط دانش آموزانش را از کشورهای مختلف جهان جذب می نماید و از این تنوع و کثرت تأثیرگذار برای ایجاد محیط شهروندی جهانی استفاده می کند. در تانزانیا، دبیرستان روحا^۶ برای رده های ۸ تا ۱۱، کلاس درس برگزار کرده و به تعلیم دختران توجه خاص مبذول می دارد و فعالیت های توسعه اجتماعی و اقتصادی، از جمله طرح های کشاورزی را در زمره دروس خود وارد کرده است.

تعلیم و تربیت اخلاقی

تعلیم و تربیت اخلاقی برای برنامه های آموزشی تمام مدارس علمی که توسط بهائیان اداره می شود، از اهمیت اساسی برخوردار است. بعلاوه، زنجیره ای از برنامه ها تدوین شده که جامعه وسیع تر را تحت پوشش قرار می دهد.

فی المثل، ابتکار تربیتی رویال فالکون^۷ در آفریقای جنوبی جوانان را برای عرضه کلاس هایی در دبیرستانها تعلیم می دهد. این کلاسها دانش آموزان را در بحث های مربوط به موضوعاتی مانند ایدز، خدمت به جامعه، آگاهی جهانی، و محیط زیست وارد می سازد.

در روسیه، دو طرح به طور اخص شایان ذکر است. مؤسسه تعلیم و تربیت اخلاقی ده عنوان درباره تعلیم و تربیت اخلاقی انتشار داده و بیش از صد هزار نسخه در میان معلمان ۲۰۰۰ مدرسه در روسیه، اوکراین، روسیه سفید، و لاتویا توزیع کرده است. برنامه "بایست و عمل کن"^۸ مربوط به انجمن تعلیم و تربیت خلاق اخلاقی^۹ مستقر در مسکو، شامل عرضه نمایشنامه هایی درباره مواضع اخلاقی معاصر و

² City Montessori School

³ Lucknow, India

⁴ Associacao Monte Carmelo

⁵ Porto Feliz, Brazil

⁶ Rauha Secondary School

⁷ Royal Falcon Education Initiative

⁸ Stop and Act

⁹ Association for Creative Moral Education (ACME)

متعاقب آن مشاوره حاضرین است. پانصد متن تهیه شده که وجوه مختلف زندگی را در بر می گیرد. برنامه مزبور که در ابتدا برای جوانان شروع شد، برای طیف وسیعی از مخاطبین، شامل فرهنگیان و نیز اهل حرف، انطباق داده شد. بیش از هزار نفر به عنوان عرضه کنندگان "بایست و عمل کن" در چهل کشور تحت تعلیم قرار گرفته اند.

در نقطه دیگری از اروپا، طرح تعلیم و تربیت برای صلح "در بوسنی و هرزگوین، که توسط مؤسسه دیرپای آموزشی لندگ واقع در سویس آغاز شد، حدود شش هزار محصل و چهارصد معلم را در مدارس شهرهای مختلف، شامل گروه های قومی بوسنیایی، کروآت و صرب در بر گرفته است. طرح مزبور مفاهیم اساسی درباره صلح، وحدت، و تعاون و تعاضد بین قومی را وارد موضوعات عمده برنامه آموزشی مدارس می کند. معلمین، از طریق سمینارهای آموزشی موفق به کسب دانش و مهارت های لازم جهت تلفیق و ادغام این مفاهیم در طرح درس ها در سراسر سال می شوند.

طرح فضائل یکی دیگر از نمونه ها است که سعی می کند ارزشهای اخلاقی و سجایای روحانی دیرینه را در افراد و خانواده ها پرورش دهد. پنج متن به عنوان مبنای برنامه ها در مدارس، مراکز مراقبت روزانه، شرکتها، جوامع مذهبی مختلف، و محیط های فرهنگی سنتی مورد استفاده قرار می گیرد. غیر از کانادا که منشأ و زادگاه این طرح است، طرح فضائل در چندین کشور دیگر به طور مستقیم به مرحله اجرا در آمده یا اقدامات مشابهی را الهام بخشیده است.

ازالۀ تعصبات

اعتقاد به وحدت در تعدادی طرح هایی که برای مبارزه با تعصبات نژادی، طبقاتی و فرهنگی در نظر گرفته شده، تجلی کرده است.

در ایالات متحده، مؤسسه معالجه نژادپرستی در کارگاه هایش به شرکت کنندگان کمک می کند به ظرافت های عدم بردباری نژادی پی ببرند و اصل وحدت عالم انسانی را به عنوان مبنای حقیقی برای ارتباط یافتن با مردمی از فرهنگهای مختلف و جلوه های ظاهری متفاوت بشناسند. کارگاه ها، که در جوئی از احترام و تکریم اداره می شوند و شرکت کنندگانی از نژادهای مختلف را گرد هم می آورند، در سراسر آمریکای شمالی برای گروه های مدنی و مشترک، دوایر قوای انتظامی و مدارس و دانشگاه ها برگزار شده است.

در کوزوو که تجربه تلخی داشته است، گروهی از جوانان مرکز توسعه چشم انداز جهانی^{۱۰} را ایجاد کردند تا به فراسوی تقسیمات قومی حرکت کنند و اقدامات جمعی مبتنی بر رهبری اخلاقی و خدمت به جامعه را قوام و استحکام بخشند. مرکز مزبور، که سمینارهای آموزشی در استفاده از رسانه های گروهی برای ترویج وحدت و تعلیم و تربیت اخلاقی برگزار می کند، مورد حمایت چندین مؤسسه بانفوذ از جمله یونیسف قرار گرفته است.

ترقی زنان

برابری زنان و مردان یکی از اصول اصلی و اساسی امر بهائی است. آنچه که در هر طرحی که بهائیان به عهده می گیرند از اهمیت اساسی برخوردار می باشد تعهد نسبت به این هدف است که تضمین شود مردان و زنان اجازه خواهند داشت شانه به شانه هم در جمیع زمینه های مجهودات انسانی، اعم از علمی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، در شرایط مساوی و با دریافت پاداش و اجر مساوی فعالیت کنند. برنامه های خاصی با هدف ازاله تعصبات علیه زنان، تأسیس ساز و کارهایی برای حمایت از مصالح و منافع آنها، و تأمین تعلیم و تربیتی که برای اتخاذ جایگاه بحق خود در اجتماع نیاز دارند، وجود دارد. یک نمونه عبارت از مؤسسه توسعه بارلی برای زنان روستایی^{۱۱} است که در محل تأسیسات خود در ایالت مادیا پرادش هندوستان^{۱۲} برنامه های شش ماهه با محل اقامت برای زنان قبیله ای برگزار می کند. برنامه مزبور تعلیم مهارت های عملی را با ارتقاء آگاهی و توسعه صفات روحانی ترکیب می کند. مؤسسه مزبور با وقوف بر این که تحوّل در نگرش و طرز تلقی شوهران، والدین و فرزندان نیز به همان اندازه حائز اهمیت می باشد، به کار با زنان بعد از مراجعت آنان به خانه ادامه می دهد و کنفرانس ها و جلساتی در روستاهای آنها برگزار می نماید. از زمان تشکیل این مؤسسه در سال ۱۹۸۵ تا کنون بیش از هزار زن در قریب دویست روستا در این برنامه شرکت کرده اند.

در شرائط و قرائنی متفاوت، مرکز عدالت طاهره^{۱۳} در ایالات متّحده به عرضه خدمات حقوقی، طبّی و اجتماعی به زنان مهاجر و پناهنده که طالب حمایت در مقابل سوءرفتارهای ناشی از حقوق بشر مبتنی بر جنس هستند، می پردازد. این مرکز از طرح پناهندگی سیاسی، مهاجرت و حقوق بشر مبتنی بر جنس^{۱۴}؛

¹⁰ Global Perspective Development Center

¹¹ Barli Development Institute for Rural Women

¹² Madhya Pradesh

¹³ Tahirih Justice Center

¹⁴ Gender-Based Political Asylum, Immigration, and Human Rights Project

طرح دفاع از زنان مهاجر افغان^{۱۵}؛ و دفاع از زنان مضروب^{۱۶} که از زنان متولد خارج از کشور که از خشونت های داخلی گریخته اند، حمایت مالی می کند. یک برنامه مراجع، مشاورات روانشناختی، کلاسهای سوادآموزی، خدمات مراقبت روزانه، تدریس انگلیسی، تعلیم مهارت های شغلی و کمک های مربوط به مسکن را در اختیار می گذارد. این مرکز از زمان تأسیس خود در سال ۱۹۹۷ تا کنون به بیش از ۱۸۰۰ نفر کمک کرده است.

محیط زیست

در زمینه محیط زیست، طرح های بهائی عموماً به اقدامی مبتنی بر جامعه مبادرت می نماید. دو نمونه از این اقدامات تأثیر چنین طرح هایی بر حفظ محیط زیست را نشان می دهد.

در فیجی، دانش سنتی، فنون ابتکاری علمی، تعلیمات مربوط به محیط زیست، جلسات برنامه ریزی مشورتی، و اقدامات مستمر مربوط به تولید درآمد در ابتکار باغهای مرجانی^{۱۷} مجتمع شده و هدف آن کمک به جوامع ماهیگیری برای حفظ منابع آبسنگ مرجانی آنها است. ترمیم و اصلاح آبسنگها و نقاط پرورش موجودات آبی ابتدا در سال ۱۹۹۷ شروع شد و با تأسیس کارگاه ها در سه روستای فیجی و چهار روستای جزایر سلیمان ادامه یافت. یک سازمان بین المللی مشغول به کار در سراسر جنوب اقیانوس آرام که تحت تأثیر این تلاشها قرار گرفته بود این طرح را اقتباس کرد.

در آن سوی کره زمین، در چاد، برنامه ای در حال پیشرفت به ارتقاء آگاهی درباره اهمیت حفظ حیات وحش پرداخته، روش های مستمر و پایدار پرورش ماهی^{۱۸} را به پرورش دهندگان ماهی آموزش می دهد. یکی از اهداف آن منسوخ کردن اقدامات زیانبار مانند استفاده از دینامیت برای کشتن ماهیان است. در نتیجه این تلاشها و مجهودات دیگر، جمعیت اسب آبی منطقه که زمانی تقریباً در حال انقراض بود، به طور مداوم در حال افزایش است.

علاوه بر چنین ابتکارات مبتنی بر جامعه، مرکز جلسات بین المللی تبادل نظر زیست محیطی^{۱۹} که در اروپا فعالیت می کند اهل حرفه محیط زیست را به فعالان این زمینه در سراسر دنیا مرتبط می سازد. مرکز مزبور، که عضویت آن در بیش از چهل کشور گسترده است، به برگزاری سمینارهای سالانه، ترویج

¹⁵ Afghan Refugee Women Advocacy Project

¹⁶ Battered Women Advocacy Project

¹⁷ Coral Gardens Initiative

¹⁸ pisciculture

¹⁹ International Environmental Forum

شبکه، انتشار تک نگارها، و تأمین رایزن و مشاور برای محصلین و جوانانی که وارد این حرفه می شوند می پردازد.

کشاورزی

طرح های کشاورزی تحت حمایت جامعه بهائی در عین احترام به نظام های سنتی معرفتی و عطف توجه دقیق به بُعد اجتماعی توسعه، در صدد وصول به پیشرفت های علمی و فنی در زمینه فرایندهای تولید - معمولاً در منطقه کوچک است. از این لحاظ، تولیدات کشاورزی به عنوان یکی از اقدامات برای توسعه جامعه تلقی می گردد.

نمونه ای تکان دهنده عبارت از طرح باغداری جامعه^{۲۰} در اردنبولگان^{۲۱} مغولستان است. طرح مزبور از طریق وارد کردن سبزی های تازه در رژیم غذایی خود و افزودن مکمل خوشایندی به درآمد آنها به بهبود تغذیه ساکنین محلی کمک می کند. از آن مهم تر فرصتی است که از طریق مشورت برای افزایش استعداد آنها برای اقدام جمعی در اختیار آنها گذاشته می شود. طرح با مشارکت ۱۸ خانواده شروع شد، اما برنامه های آموزشی و سمینارهای تحت حمایت مالی مرکز توسعه مغولستان، که سازمانی غیردولتی و ملهم از تعالیم بهائی است، در موضوعی مانند آماده سازی زمین، روش های کشت و برداشت، و فنون تهیه ترشی و پخت تعداد بسیار بیشتری از ساکنین را تشویق به مشارکت نموده است.

بهداشت

فعالیت های بهائی در زمینه بهداشت به شکل های گوناگون از جمله درمانگاه ها، مراکز دارویی، اردوگاه های پزشکی و دندان پزشکی، و نیز تعلیم بهداشت و مراقبت های اولیه بهداشتی می باشد. تعدادی از کشورها برای حمایت از شبکه مددکاران بهداشتی جامعه^{۲۲} دوره هایی را برقرار کرده اند. یک نمونه دیرین عبارت از برنامه بهداشتی در اوگاندا است که در آن بیش از صد مددکار بهداشتی توانسته اند در نواحی مورد نظر وسعت ایمن سازی تحت پوشش را به میزان قابل ملاحظه ای افزایش دهند. مجهودات اخیر بر تعلیم مربیان بهداشت خانواده^{۲۳} متمرکز بوده است. این مربیان در روستاها برای شروع اقدامات صحیح پیشگیرانه بهداشتی در منازل با گروه های کوچک کار می کنند.

²⁰ Community Garden Project

²¹ Erdenbulgan, Mongolia

²² Community Health Workers

²³ Family Health Educators

بهایان همچنین به اجابت تقاضاهای کمک به مساعی دیگران در رابطه با بهداشت مشتاقند. مثلاً از سال ۱۹۹۷ تا کنون بهائیان در کامرون در مبارزه با آلودگی به کرم های گرد تیره انکوسرکا^{۲۴} که به نام نایبایی رودخانه ای^{vii} نیز شناخته می شود، با دولت و سازمان بهداشت جهانی همکاری می کند. سالانه یک وعده دارو (دُز) که توسط سازمان بهداشت جهانی تهیه می شود برای هر فردی که مدت زمانی طولانی در میان جمعیت مبتلا قرار می گیرد لازم است. بهائیان بیش از پانصد جامعه را تحت پوشش قرار داده اند. آنها با توجه به این که حصول موفقیت نهایتاً به آموزش جامعه بستگی دارد، در این زمینه از سوی سازمان غیر دولتی بهداشت برای عالم انسانی^{۲۵}، که در ایالات متحده واقع و ملهم به تعلیم بهائی است حمایت می شوند. بهداشت برای عالم انسانی مجرای را برای کسانی که دارای حرفه پزشکی هستند برای عرضه خدماتشان به این طرح ها در داخل و خارج کشور، مانند موردی که در کامرون وجود دارد، فراهم می آورد.

هنرها و رسانه ها

مضامینی چون وحدت، شهامت، خوش بینی، امانت، سخاوت، ادب، و اتفاق نژادی اساس بسیاری از برنامه های بهائی را که با استفاده از هنرها و رسانه ها صورت می گیرد تشکیل می دهند. مثلاً شرکت تئاتر کودکان^{۲۶} برای وارد ساختن ارزش های روحانی در اجرائات هنری در میان کودکان نژادهای مختلف در نیویورک سیتی، در ایالات متحده فعالیت می کند. در ماه مه ۲۰۰۰ دو تن از کارگردانان هنری شرکت مزبور، به علت مجهوداتشان برای مهدب ساختن کودکان از طریق نمایش، "نیویورکی های هفته" خوانده شدند و در ماه مه ۲۰۰۲ شرکت مزبور جلسه خاص سازمان ملل متحد برای کودکان را برگزار کرد. در این ضمن ایستگاه های رادیویی بهائی در آمریکای لاتین نمونه مطلوب و قابل توجهی از نقشی که رسانه ها می توانند در تقویت فرهنگ ایفا کنند فراهم می آورد. مثلاً رادیو بهائی اکوادور از دسامبر ۱۹۷۷ که کارش را شروع کرده به سیصد هزار نفر ساکنین استانهای روستایی ایمبابورا^{۲۷} و پچینچا^{۲۸} و مناطق شهری اوتوالو^{۲۹} و کایامبی^{۳۰} که به زبان های کوئیچوآ^{۳۱} و اسپانیایی صحبت می کنند خدمت کرده

²⁴ Onchocerciasis

- توضیح مترجم: انکوسرکا تیره، ای از کرم، های گرد انگلی از خانواده فیلاریوایده است. (فرهنگ پزشکی ترجمه دکتر محمد هوشمند ویژه)

²⁵ Health for Humanity

²⁶ Children Theater Company

²⁷ Imbabura

²⁸ Pichincha

²⁹ Otavalo

³⁰ Cayambe

³¹ Quechua

است. این ایستگاه با برنامه هایی که به پرورش ارزش های اخلاقی و تأکید بر موسیقی، فرهنگ عامه، آداب، عادات، سنن، جشنها و صنایع محلی می پردازد، به ترویج تعلیم و تربیت، توسعه، و خدمات اجتماعی مبادرت می نماید.

سازمان های توسعه

با رشد طرح های بهائی توسعه و متنوع شدن آنها، ساختارهای سازمانی، برای تضمین کارایی آنها و توان رفع نیازهای در حال گسترش، تکامل می یابد. در حال حاضر اکثر سازمان های بهائی توسعه در یکی از دو مقوله قرار می گیرند. بعضی از آنها مؤسّسات شوراهای حاکمه بهائی هستند و از شناسایی رسمی قانونی بهره مندند. سایر موارد ابتکاراتی هستند که توسط گروه هایی از افراد بهائی - غالباً با همکاران هم فکر و هم دل - به عنوان سازمان های غیر انتفاعی و غیر دولتی تحت قوانین کشورهای مربوطه خود دایر می شوند و فعالیت می کنند. هدف هر دو نوع سازمان های مزبور به کار بردن تعالیم امر بهائی در وجوه مختلف فرایند ایجاد مدنیت است. برای حصول این هدف، آنها به طور منظم و مدوّن به تربیت منابع انسانی و اداره تعدادی از زمینه های عملی جهت پرداختن به مسائل جوامع محلی و تمامی مناطق، به نحوی هماهنگ و بین رشته ای، می پردازند.

فی المثل، بذر اولیّه چنین سازمان هایی زمانی کاشته شد که دو پزشک و خانواده های آنها تصمیم گرفتند به منطقه ای دوردست در هندوراس نقل مکان کنند و تمام آنچه که در قوه دارند برای کمک به پیشرفت جمعیت بومی به کار ببرند. خانواده ها برای تأمین معاش خود و خدمت به جامعه وسیع تر، بیمارستان کوچکی با تسهیلات ناچیز و معمولی جراحی دایر کردند. از این شروع ساده، رشته ای از برنامه ها در زمینه هایی مانند امور بهداشتی و سالم سازی و آموزش امور بهداشتی به ظهور پیوست. بعد از یک دهه فعالیت، سازمانی غیر دولتی در آن زمان ایجاد شد تا به برنامه هایی که در منطقه عرضه می شد، ساختاری رسمی ببخشد. مسائل عظیم تر آموزشی مورد تأکید قرار گرفت و طرحی آزمایشی برای عرضه برنامه آموزش خصوصی دبیرستانی به جوامع محلی آغاز گردید. این سازمان با حمایت مؤسّسات متعدّد - بنیاد کلاگ^{۳۲}، اداره توسعه بین المللی انگلستان^{۳۳} و آژانس توسعه بین المللی کانادا^{۳۴} - توانست با کمال موفقیت از عهده حل مسائل معمولی اجرائی بر آید. تدریجاً ثبت نام محصلین افزایش یافت. از آن زمان تا

³² Kellogg Foundation

³³ Department for International Development of the United Kingdom

³⁴ Canadian International Development Agency

کنون این دوره مورد شناسایی رسمی دولت قرار گرفته و محصلین با اتمام این دوره به دریافت گواهی نامه کاملاً معتبر دبیرستان نائل می گردند. سازمان مزبور اکنون مشغول فعالیت برای گسترش دوره به سایر نقاط کشور است.

حضور یک سازمان توسعه در منطقه، سازمانی که خود را وقف پیشرفت جمعیت نموده چارچوبی مستحکم و یکپارچه برای انواع مختلف اقدامات فراهم می آورد. ظرفیت برای تخمین شرایط و قوای اجتماعی، برای ایجاد بینش نسبت به آینده، برای ارزیابی منابع، و برای تمهید تدابیر واضح و صریح ایجاد شده است. از آنجا که سازمان مزبور اطلاعات حاصله در اثر اقدام و تأمل در زمینه های مختلف را مدون می سازد، یادگیری که پیش شرط برای تحوّل هدفمند می باشد، رخ می دهد.

امروزه در سراسر جهان حدود چهل سازمان بهائی توسعه با ساختارهای نسبتاً پیچیده برنامه شناسی وجود دارد که هر یک از آنها در مرحله متفاوتی از تکامل است. پنج مورد از آنها در صفحات بعد معرفی و توصیف شده اند.

دانشگاه نور

دانشگاه نور در سانتا کروز، بولیوی، در سال ۱۹۸۵ افتتاح شد. این دانشگاه که اکنون در زمرة برجسته ترین دانشگاه های خصوصی کشور می باشد و چند هزار دانشجو دارد، نه رشته در دوره کارشناسی و چهار رشته تخصصی دوره کارشناسی ارشد، و یازده دوره بعد از کارشناسی عرضه می کند.

این مؤسسه برای خدمت به جامعه بولیوی و رفع نیازهای مردم آن به وجود آمد. دانشگاه نور برنامه های با اقامت کامل شبانه روزی، نیمه اقامتی، تحصیل از راه دور عرضه می کند و تعلیمات جایگزین، تحقیقات، و خدمات آموزشی را علاوه بر برنامه های علمی سنتی تأمین می کند. با تأکید بر خدمات دانشجویی به جامعه، مشارکت عامه ناس در تحقیقات و اقدام در زمینه هایی چون سوادآموزی بزرگسالان، تواندهی جوانان و مراقبت بهداشتی روستاها را تسهیل می نماید.

نور در تحقیقات و طرح های توسعه برای ترویج سوادآموزی، رهبری اخلاقی، بهداشت عمومی، حکومت گرایی و امور عمومی، و توسعه پایدار با سازمان های بین المللی مانند بانک جهانی و سازمان بهداشت جهانی و مؤسسات آموزشی در سایر کشورها همکاری داشته است. چشمگیرترین و مهم ترین برنامه اش بر معلمان مدرسه روستایی به عنوان عاملین تحوّل اجتماعی متمرکز است. این برنامه حول محور مفهوم رهبری اخلاقی ایجاد شده و سعی می کند تعدادی از قابلیت های اخلاقی را که کسب آن را برای به عهده گرفتن چنین مسئولیتی اجتماعی اجتناب ناپذیر می داند، توسعه بخشد. هم اکنون معلمان مدارس

در قریب ۴۰۰ جامعه روستایی در بولیوی از آن استفاده کرده اند و ابتکار مزبور به سایر کشورها در سراسر آمریکای لاتین سرایت نموده و در افریقا، اروپا و آمریکای شمالی در دست آزمایش است.

فوندا یک

فوندا یک^{۳۵} در سال ۱۹۷۴ در کلمبیا تأسیس شد. دو مفهوم کلیدی به آن الهام می بخشد و آن را فعال می سازد: اول آن که برای این که جمعیتی بتواند در مسیر توسعه خود حرکت کند، باید مؤسسات و ساختارهایی وجود داشته باشد که حقیقتاً به مردم تعلق داشته باشد؛ دوم، اگر قرار باشد مردم مسئولیت توسعه خود را به عهده بگیرند، آنها باید در یادگیری سیستماتیک شرکت کنند. برای آن که این اصول به عمل تبدیل شود، فوندا یک دانشگاه برای توسعه کامل و متشکل^{۳۶} را به وجود آورد - چارچوبی که فرایندهای یادگیری را می توان در آن برای جمعیت مورد نظر به حرکت در آورد. این فرایندها شامل جستجو برای نظام های تولید جایگزین، تأسیس نظام های عملی خودکفا جهت تعلیم و تربیت رسمی، و تقویت اقتصاد محلی می شود.

در میان نتایج حاصله از این یادگیری آنچه که از همه چشمگیرتر می باشد، برنامه ای است که هم اکنون در چندین کشور دیگر آمریکای لاتین در دست اجرا است. فوندا یک در اثر سالها تحقیق و اقدام در پرداختن به نیازهای جوانان روستایی، یک نظام دبیرستانی خصوصی جایگزین به نام سات^{۳۷}، و برنامه مکاتبه ای تربیت معلم در سطح دانشگاه - که هر دو از لحاظ محتوا و روش با جمعیت روستایی متناسب است، ایجاد کرده است. برنامه سات، با تأکیدش بر به کارگیری قابلیت های علمی در اوضاع و شرایط محلی، تنها در کلمبیا حدود سی هزار دانشجو را تحت پوشش قرار داده است.

فوندا یک، غیر از تحقیقات و اقدامات خود در میان جمعیت هایی که به آنها مستقیماً خدمت می کند - با کمک یک برنامه در سطح کارشناسی به نام "تحصیل برای توسعه"^{۳۸} - ظرفیت را نیز توسعه بخشیده تا سایر سازمانها را به استفاده از اقدامات دانشگاه برای توسعه کامل و متشکل در برنامه ها و طرح های خودشان قادر سازد: برای آن که بتوان انگیزه و اشتیاق مردم را برای قبول مسئولیت توسعه خودشان به طور مؤثر پرورش داد؛ ایجاد مؤسسات محلی، که اگر بخواهیم جوامع روستایی بکلی از بین نروند یا به وسیله فرایند جهانی شدن جذب و همگون نگردند، وجود این مؤسسات ضروری است؛ قرار دادن قوای علم در دست مردم روستایی تا بتوانند در نقشه های بزرگ جمعی جهت ایجاد دانش جدید و به کار بستن

³⁵ La Fundacion Para la Aplicacion y Ensenanza de las Ciencias (FUNDAEC)

³⁶ University for Integral Development

³⁷ Sistema de Aprendizaje Tutorial (SAT)

³⁸ Education for Development

آن، پیشگام گردند؛ وارد ساختن نظام های شناختی علم و دین در تحرّی حقیقت و تحوّل جامعه و به هم آمیختن آنها.

مؤسسه توسعه عصر جدید

مؤسسه توسعه عصر جدید^{۳۹} که در ۱۹۸۷ تأسیس شد، در پنجگینی، ایالات مهاراشترا^{۴۰} در هندوستان واقع است. قوه محرکه آن این اعتقاد است که توسعه پایدار زمانی حاصل می شود که افراد و جوامع از حق تصمیم گیری در مورد زندگی روزمره خود برخوردار شوند، که به نوبه خود، در اقدامات ساده توسعه بروز می کند. عصر جدید یک دوره یک ساله با اعطای گواهی نامه و یک دوره دو ساله با اعطای دیپلم عرضه می کند که دارای چهار جزء متشکله است: جزء حرفه ای یا شغل کوچک برای تأمین معاش، جزء اخلاقی و روحانی، جزء خدمتی که بر استفاده از مهارت ها و تعلیمات برای رفاه جامعه تأکید دارد، و جزء فرهنگی برای ایجاد حس هویت فرهنگی و درک وحدت در کثرت.

برای یادگیری در مورد تقویت حیات روستایی و ایجاد ظرفیت جمعیت های روستایی، عصر جدید در بخش های مختلف کشور فوق العاده متنوعی که در آن خدمت می کند، تعدادی طرح های مبتنی بر جامعه را انجام داده است. این طرح ها شامل ابتکاراتی در زمینه های حفظ محیط زیست، بهداشت، حفظ الصّحه، تربیت کودک، ترقی زنان، و نیز اقداماتی برای تقویت وجوه مثبت فرهنگ هندی می شود. برنامه آموزشی عصر جدید بر پایه یافته های طرح هایش در سطح عامه ناس استوار است. با ترکیب اطلاعات فنی و علمی با اصول روحانی که اساس توسعه اخلاقی مشاهده می کند، مطالب عصر جدید مورد استقبال برنامه های مدارس و سایر مؤسسات در سراسر هندوستان قرار گرفته است.

متجاوز از ۸۰۰ نفر در محوطه اصلی مؤسسه عصر جدید تحت تعلیم قرار گرفته و صدها نفر دیگر در برنامه های امدادی اش مشارکت جسته اند. همکاری با مؤسسات توسعه بین المللی به عصر جدید اجازه داده که تجربیاتش را مستند ساخته در هندوستان و نیز در سطح بین المللی در اختیار شبکه ای از شرکا قرار دهد.

بنیاد بدیع

بنیاد بدیع که در سال ۱۹۹۰ تأسیس شد، سازمانی غیر انتفاعی و غیر دولتی مستقر در ماکائو است. این مؤسسه که با سازمان های مشابه در سراسر عالم به صورت شبکه متصل است، تدابیری را برای توسعه

³⁹ New Era Development Institute (NEDI)

⁴⁰ Maharashtra State, India

منابع انسانی تمهید می بیند و اجرا می کند و برنامه های آموزشی و روش هایی را برای برنامه های آموزشی در چین طراحی می کند.

یکی از طرح های عمده بنیاد مدرسه ملل در ماکائو است، که در دوره منظم علمی اش بیش از ۲۶۰ محصل از پیش دبستانی گرفته تا سطح دبیرستان دارد. مدرسه مزبور شبها مرکزی برای ادامه تحصیل جهت بزرگسالان را اداره می کند. مطالب آموزشی برای استفاده مدارس عمومی و خصوصی و انواع مختلف دوره های تعلیماتی، شامل مطالب تعلیم و تربیت اخلاقی، به وسیله مرکز توسعه برنامه آموزشی وابسته به بنیاد فراهم می گردد.

برنامه اقدام اجتماعی^{۴۱} بدیع به تشکیل گروه هایی از افراد هم فکر که مایلند طرح های خدمات اجتماعی را شروع کنند کمک می کند. این برنامه تعلیماتی را عرضه می کند که آنها را به تعیین نیازهای محلی و شروع طرح های خدمات اجتماعی، بهبود بخشیدن به عملکردهای داخلی، و رسمیت بخشیدن به تدارکات و ترتیبات سازمانی خود قادر می سازد. همچنین در زمینه های متنوعی مانند حفظ محیط زیست، سوادآموزی، تربیت اولیه کودکان و تحقیقات شغلی - بازاری، کمک های فنی به آنها عرضه می کند. وقتی که شرکت کنندگان در مساعی جمعی خود پیشرفت کردند، از آنها خواسته می شود با بذل سعی و کوشش همکاران جدید بپذیرند، وحدت و شور و شوق را حفظ کنند، مدبرانه برنامه ریزی کنند، و کسب مهارت های اداری نمایند. همکاری نزدیک بین هر گروه و تسهیل کنندگان تعلیم دیده بنیاد مورد تشویق قرار می گیرد. بر مبنای تجارب حاصله، مجموعه ای از مطالب در حال ظهور و بروز است که اجازه خواهد داد برنامه در مقیاس وسیعی توسط بنیاد و سایرین به مرحله اجرا در آید.

بنیاد ویلیام موتله ماستلا

بنیاد ویلیام موتله ماستلا^{۴۲} در زامبیا که وقف پیشرفت مردم زامبیا شده در سال ۱۹۹۵ به ثبت رسید. سابقه فعالیت آن به سال ۱۹۸۳ باز می گردد. مجهودات اولیه اش عرضه برنامه مطالعه و خدمت بود که شامل تعلیمات حرفه ای در تکنولوژی روستایی، مزرعه داری، تولید مواد غذایی، فنون و صنایع، بهداشت و نظافت، و سایر مهارت های عملی می شد.

این بنیاد از همان ابتدا تعهد خود نسبت به اصل روحانی برابری زنان و مردان را نشان داد. یقینش به این که آموزش کیفی دختران جوان برای پیشرفت زنان حائز اهمیت است آن را به تأسیس دبیرستان بین

⁴¹ Social Enterprise Program

⁴² William Mmutle Masetlha Foundation

المللی بنانی هدایت کرد، که گواهی نامه بین المللی تحصیلات عمومی دبیرستانی را به قریب ۱۲۰ دانش آموز دختر که مقیم محلّ تحصیل هستند اعطاء می کند.

جزء دیگر این بنیاد، یعنی مؤسسه ویلیام ماستلا، بر مراقبت اولیه بهداشتی، سوادآموزی، و تعلیم و تربیت اخلاقی و روحانی متمرکز است. طرح مراقبت اولیه بهداشتی قریب ۱۵۰ مددکار بهداشتی جامعه را برای اقدامات پزشکی پیشگیرانه در جوامع خودشان، افزایش سطح تحت پوشش ایمن سازی، و انتشار دانش مراقبت اولیه بهداشتی، با تأکید بر جلوگیری از ایدز و مالاریا، تحت تعلیم قرار داده است. مطالب تعلیم مطالب آموزشی بهداشتی، که بر پایه این طرح و طرح های دیگر ایجاد شده، در دسترس جمیع سازمان های بهائی در سراسر جهان قرار می گیرد. در این ضمن، یک دوره آموزشی یک ساله به نام "تاج عملیات"^{۴۳} برای تقویت دانش و مهارت های زبانی و علمی کسب شده در دبستان در دست تهیه است. هدف آن افزایش ظرفیت جوانان روستایی در زامبیا برای پی گرفتن تحصیلات در دوره دبیرستان است که آنها را در طریق بحرانی از طفولیت به جوانی هدایت می کند و امکانات زندگی توأم با خدمت به جوامعشان را فراروی آنها می گشاید.

---

⁴³ Capstone

سیستماتیک کردن یادگیری

برای تسهیل یادگیری در خصوص توسعه نظری و عملی در جامعه بهائی، دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی در مرکز جهانی بهائی در حیفا تأسیس شده است. این مؤسسه از سازمان هایی که با شبکه ای از همکارانی که در این زمینه کار می کنند، به حدّ معینی از پیچیدگی رسیده اند حمایت می کند. بعلاوه، تضمین می کند که منابع مادّی به نحوی فزاینده در دسترس مجهودات بهائی توسعه قرار گیرد، جریان بین المللی چنین منابعی را هماهنگ می سازد و برخی از منابع مالی را که به این هدف اختصاص داده شده اداره می کند. این دفتر همچنین، در جواب سؤالاتی که مطرح می شود، به عرضه توصیه های کلی، فنی و غیر آن می پردازد.

وظائفی که دفتر مزبور انجام می دهد، دیدگاهی به آن می بخشد که برای جمع آوری و مدوّن ساختن یادگیری در خصوص توسعه ای که در جوامع بهائی در سراسر عالم رخ می دهد، ضروری است. وقتی که این دفتر رویکردها و روش های معینی را شناسایی می کند که در بعضی زمینه های عملی نتایج فوق العاده مطلوبی به بار می آورد، ترتیبی می دهد که طرح های آزمایشی در قارّات مختلف شروع شود، با این هدف که محتوا و روشها اصلاح گردد و در برنامه ای آزمایش شده تلفیق گردد. سپس، برنامه در سراسر جهان انتشار می یابد، به طوری که جوامع ملّی بهائی بتوانند آن را با نیازهای معین خود آنگونه که مایلند منطبق سازند. سه نمونه به توضیح شکوفا شدن این فرایند کمک می کند.

شناسایی و یکسان سازی روندها در مساعی سوادآموزی بهائی به ایجاد آنچه که برنامه تواندهی روحانی نوجوانان نامیده می شود منجر گردید. در سال ۱۹۹۴، دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی گروهی از مربیان و فرهنگیان را برای تحلیل تجربیات حاصله توسط جوامع بهائی در امحاء بی سوادی دعوت کرد. بر این مبنا، طرح های آزمایشی سوادآموزی در کامبوج، جمهوری آفریقای مرکزی، و گویان ایجاد و اجرا شد. مشاوراتی که در پایان سال اوّل طرح ها به عمل آمد اصلاحاتی را در خطّ مشی و برنامه ریزی به دنبال داشت و تصمیم گرفته شد در چهار کشور دیگر، یعنی کلمبیا، اتیوپی، گانا، و مالزی، این فرایند یادگیری به اجرا گذاشته شود. متعاقباً نمایندگان برای بیان ملاحظات خود و منعکس کردن دستاوردها گرد آمدند، که در نتیجه آن مجموعه مطالب و اطلاعات برای توزیع در سراسر جهان تهیه گردید.

از طرح های آزمایشی این نکته معلوم شد که گروهی که بیش از همه نسبت به این برنامه ها پذیرش داشت و می توانست قوه بیان را تقویت نماید نوجوانان بین ۱۲ تا ۱۵ سال بودند. برنامه تواندهی روحانی نوجوانان، غیر از هدایات در روش ساده خواندن و نوشتن، در نظر دارد نوجوانان این گروه سنی را از قوه درک و بیان روشن و فصیح افکار برخوردار سازد. لزوم همراهی اعمال پاک و بی آلاش با کلمات و افکار مثبت مورد تأکید قرار می گیرد.

مراقبت بهداشتی اولیه یک زمینه دیگر در اقدامات و مساعی مشترک و جمعی است. در طی دهه ۱۹۸۰ و بخش اولیه دهه ۱۹۹۰ گستره وسیعی از طرح های مربوط به امور بهداشتی توسط بهائیان به عهده گرفته شد. در تحلیل تجربیات آنها، دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی دریافت که اکثر طرح های موفق به شبکه ای در آفریقای شرقی مربوط است که به طور اخص از طریق تعلیم مددکاران بهداشتی جامعه به ترویج مراقبت اولیه بهداشتی مبادرت کرده است. در پایان سال ۱۹۹۶ کسانی که در این طرح ها مشارکت داشتند توسط دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی برای مشاوره گرد آورده شدند. از مجموعه بحثها و مشاورات طرحی آموزشی تهیه شد که متدرجاً به سطوح بالاتری از پیچیدگی می رسد: مربیان بهداشت خانواده، مددکاران بهداشت جامعه، مربی مددکار بهداشت جامعه، و عضو هیأت بهداشت روستا. در حال حاضر یک واحد برای اولین سطح در دست عرضه به سازمان های توسعه در سراسر جهان است، و در عین حال مطالب برای سطوح دیگر، از جمله مطالب تکمیلی که متمرکز بر زمینه های تخصصی مانند تغذیه، بهداشت زنان، سلامت کودکان، مصرف مسکرات، ایدز، در دست تحریر و آزمایش میدانی است.

ترقی زنان نیز زمینه ای است که مورد توجه سیستماتیک واقع شده است. در سال ۱۹۹۰، رشته ای از طرح ها در بولیوی، کامرون و مالزی با حمایت دفتر جامعه بین المللی بهائی برای ترقی نسون با تأمین بودجه توسط یونیفم^{۴۴} شروع شده است. رسانه های سنتی مانند موسیقی و نمایش، در تلاش برای ایجاد تحول در نگرشهایی که نابرابری بین زنان و مردان را زنده نگاه می دارد، نقش برجسته و مهمی ایفا کرد. دفتر توسعه اجتماعی و اقتصادی تحت تأثیر نتایج حاصله از شرکت کنندگان در مالزی درخواست کرد برنامه ای با طول مدت ثابت تدوین نمایند که بتوان در روستاها و شهرهای کوچک برای ارتقاء آگاهی درباره برابری زنان و مردان به مرحله اجرا در آورد. هشت واحد طراحی شد، چهار واحد به طور اخص برای زنان، دو واحد برای مردان، و دو واحد برای زنان و مردان. بعد از امتحان آنها در طرح های آزمایشی در بنگلادش، کره، لائوس و مالزی، هم اکنون این واحدها به کشورهای دیگری در آسیا، آفریقا، و قارات آمریکا

44 سازمان زنان وابسته به سازمان ملل متحد-UNIFEM

در دست عرضه است. آنها به تقویت بسیاری از سایر طرح هایی که بهائیان برای ازدیاد مشارکت زنان در امور جامعه بدان مشغولند، کمک فراوان می نماید.

تشریک مساعی در گفتمان توسعه جهانی

توسعه شبکه فعالیتها که در آنچه گذشت توصیف شد از نظر جامعه بهائی دارای اهمیتی به مراتب فراتر از منافع فوری حاصله داشته است. تجربه به کار بردن اصول مندرج در آثار بهائی در مورد دامنه بسیار متنوعی از شرایط و وضعیت ها متدرجاً به جامعه در کی روشن تر نسبت به معضلات فعلی در زمینه توسعه بخشیده و آن را تجهیز نموده تا با اعتمادی هر چه بیشتر در گفتمان جهانی مشارکت نماید. این مشارکت به نوبه خود مبین فرصت مهم دیگری برای یادگیر مداوم است.

جامعه بین المللی بهائی، در سطحی کلی، در تعدادی از اجلاس های عمده بین المللی سران ممالک و جلسات تبادل نظر غیردولتی شرکت کرده است. از جمله موارد قابل توجه کنفرانس سازمان ملل متحد درباره محیط زیست و توسعه (اجلاس سران درباره کره زمین) در ۱۹۹۲ در ریو دو ژانیرو، اجلاس جهانی سران برای توسعه اجتماعی در ۱۹۹۵ در کینهاک، و چهارمین کنفرانس جهانی زنان در پکن در همان سال و نیز کنفرانس جهانی نژادپرستی در درین آفریقای جنوبی در سال ۲۰۰۱ بوده است. به علت جهان بینی مقتبس از نظام اعتقادی بهائی، جامعه مزبور توجه دقیقی به بحثها و مذاکراتی که سهم دین در مسائل توسعه را مورد کنکاش و بررسی قرار می دهد، مبذول می دارد. این موارد شامل کنفرانس گفتمان ادیان عالم در خصوص توسعه، برگزار شده در سال ۱۹۹۸ در لندن با حمایت مشترک بانک جهانی و اسقف اعظم کانتربوری منعقد در کاخ کمبث^{۴۵}، پارلمان جهانی ادیان منعقد در ۱۹۹۹ در آفریقای جنوبی می شود. آنچه که به طور اخص پربار بود مشارکت در طرحی تحت حمایت مرکز تحقیقات بین المللی توسعه از ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۰ در کانادا بود که به بررسی رابطه دین، علم و توسعه پرداخت. جامعه در این رشته فعالیت ها برای ابراز اعتقاد راسخ خود به کارهای برانگیزاننده و شوق انگیز بهائی در زمینه توسعه فرصت هایی یافته است. در اجلاس زمین، بیانیه ای توسط جامعه بین المللی بهائی از طرف جمیع سازمانهای دینی خطاب به اجلاس عمومی صادر شد که در آن این عبارات مندرج بود: "تحولات عمیق و گسترده، وحدت و معاضدت بی سابقه مورد نیاز جهت انطباق دادن مجدد عالم نسبت

⁴⁵ Lambeth Palace

به آینده ای از لحاظ زیست محیطی پایدار و عادلانه، تنها با تأثیر گذاشتن بر روح انسانی، با توسل به آن ارزش های جهانی که به تنهایی می توانند به افراد و امم توان و نیرو بخشند که منطبق با علائق و مصالح درازمدت سیاره زمین و عالم انسانی به طور کلی عمل کنند، قابل حصول است.⁴⁶

دو بیانیه عمده جامعه بین المللی بهائی این برداشت ها را با تفصیل بیشتری بیان می نماید: *رفاه عالم انسانی* که در اجلاس سران برای توسعه اجتماعی توزیع گردید، و *ارزش قائل شدن برای روحانیت در توسعه: ملاحظات اولیه در خصوص ایجاد نشانه های مبتنی بر روحانیت برای توسعه*⁴⁶ است که برای عرضه در کنفرانس گفتمان ادیان عالم برای توسعه تهیه گردید. بیانیه اول که رفاه بشری را از لحاظ روحانی و مادی، هر دو تعریف می کند، تحلیلی صریح از پندارها و اقدامات مادی گرایانه متداول در زمینه توسعه را عرضه می کند و خط مشی برای توسعه پیشنهاد می کند که هدف آن تواندهی عموم عالم انسانی برای اتخاذ مسئولیت برای شکل دادن به آینده سیاره زمین است. *ارزش قائل شدن برای روحانیت* پنج اصل اساسی را برای حصول مدنی عادلانه، متحد و پایدار مطرح می سازد که عبارتند از: وحدت در کثرت، انصاف و عدالت، برابری زن و مرد، امانت و رهبری اخلاقی، و تحرری بالاستقلال حقیقت. بیانیه در ادامه کلام توجه را به زمینه های فعالیت که معتقد است باید در به کار بردن این اصول در اولویت قرار گیرند معطوف می دارد: توسعه اقتصادی، تعلیم و تربیت، حراست از محیط زیست، رفع نیازهای اساسی غذا، تغذیه، بهداشت، و سرپناه، حکومت گرایی و مشارکت.

با نزدیک شدن سده بیستم به پایان خود، تشکیلات بهائی به این نتیجه گیری نائل شده بودند که جلسه تبادل نظر دائمی برای بررسی مستمر و عمیق این موارد مورد توجه ضرورت دارد. نتیجه آن شد که مؤسسه مطالعات رفاه جهانی⁴⁷ ایجاد شد که اولین ابتکار آن در نوامبر ۲۰۰۰ حمایت از کنفرانسی در مورد علم، دین و توسعه بود که در دهلی نو در هندوستان تشکیل شد. کنفرانس، که به بحث در خصوص یکپارچه کردن روش های علمی و ارزش های دینی در امر توسعه بود، بیش از صد نفر از نمایندگان سازمان های غیردولتی را از جمیع نقاط کشور گرد آورد. مؤسسه مطالعات رفاه جهانی که عمیقاً از توفیق این جلسه و عکس العمل های حاصل از آن تشویق شده است، هم اکنون جریان مشابهی از مشاوره با سازمان های جامعه مدنی در کشورهای مختلف در سراسر جهان را شروع می کند.

هیچ ناظر جدی و علاقمندی نمی تواند ضرورت سرمایه گذاری عظیم منابع انسانی و مادی را که دولتها و سازمانهای جامعه مدنی به ترویج رفاه نوع بشر اختصاص دهند، درک نکند؛ و مسلماً ارزش شعور

⁴⁶ *Valuing Spirituality in Development: Initial Considerations Regarding the Creation of Spiritually Based Indicators for Development*

⁴⁷ The Institute for Studies in Global Prosperity

و روح آرمانگرایی را که این امر را به فعالیت و جنب و جوش وامیدارد از نظر دور نمی کند. جامعه بهائی که نسبت به گسترش برنامه های خود برای توسعه متعهد می باشد، به بهبود و اصلاح دیدگاه خود که کلید توسعه موفقیت آمیز افزایش ظرفیت می باشد، ادامه می دهد. چنین دیدگاهی مستلزم مشارکت دادن مردم در همه جا در ایجاد و کاربرد دانش است. اصول روحانی و روش های علمی با هم می توانند چنین مشارکتی را باعث شوند. جامعه بهائی معتقد است مفیدترین سهم و مشارکتش در گفتن جهانی در خصوص توسعه باید نهایتاً در عرضه آموخته هایی که به این طریق حاصل شده اند، قرار گیرد.

ⁱ منتخباتی از آثار حضرت بهاءالله، ص ۱۴۰

ⁱⁱ لوح مانکچی صاحب، دریای دانش، ص ۳ / مجموعه الواح طبع مصر، ص ۲۶۱

ⁱⁱⁱ رساله مدتیّه، صص ۴ و ۵

^{iv} ترجمه - خطابه ۲۴ مه ۱۹۱۲ در بوستون، ماساچوست

^v ترجمه - خطابه ۲۳ آوریل ۱۹۱۲ در کلیسای اسقفی متدیست افریقایی متروپولیتن

^{vi} لوح لاهه، مکاتیب عبدالبهاء، ج ۳، ص ۱۰۹

^{vii} توضیح مترجم: این بیماری عفونی توسط انگل انکوسرکا ولولوس (کرم) که با نیش مگس سیاه آلوده منتقل می شود، ایجاد می گردد. به آن نایبایی رودخانه ای نیز می گویند زیرا ابتلا به آن در روستاهای دوردست کشاورزی افریقایی در مجاورت رودخانه های با جریان تند، شدیدتر است. نفوسی که به عفونت شدید مبتلا شوند سه حالت دارند: التهاب پوست، ضایعه چشمی، و یا تومرهای در بافت همبند زیرجلدی. بیویسی پوست سطحی انگل، های میکروسکوپی را تشخیص می دهد. سازمان بهداشت جهانی تعداد مبتلایان به این بیماری در سراسر جهان را بالغ بر ۱۷/۷ میلیون نفر تخمین می زند که ۲۷۰ هزار نفر از آنها نایبنا شده اند و پانصد هزار نفر دارای اختلالات بینایی هستند. حدود ۹۹ درصد از مبتلایان در افریقا و بقیه در یمن، و شش کشور امریکایی سکونت دارند. این بیماری معمولاً با دارویی خوراکی به نام Ivermectin درمان می شود.

انتقال و سرایت این بیماری در کشورهای مکزیک، گوآتمالا، اکوادور، ونزوئلا، کلمبیا، برزیل، یمن و سی کشور افریقائی صورت می گیرد. مسافران عبوری به ندرت به آن مبتلا می شوند. بر خلاف مالاریا که به یک نیش پشه بیماری منتقل می شود، نایبایی رودخانه ای به بیش از یک نیش نیاز دارد. بنابراین، احتمال ابتلای مسافرن ماجراجو، اعضاء هیأت، تبلیغی و داوطلبان سپاه صلح که مدت زمان بیشتری را در این اماکن در معرض نیش مگس، های سیاه آلوده قرار می گیرند، بیشتر است.